

En
har h
tele. J
me og
Mer
andak
ke. H
sakral
—
hun.
Gud. J
og det
over i
Hun
Det v
glede
tydd i
Og i
stund,
synsle
Hun
individ
den se
først i
risierh
over p
ner og
Hun
sikalsh
kompo
dan Kl
ste opp
pende i
Edvard
«Hun i
sjonsta
muntri
Hun
dannels
mark.
«Berce
bragte
kjennel
Paris,
hun var
hun dør
Hun er
elendom
var et
3 etasje
egonart
kjær fæ
me her.
For n
1. del i
nom sk
mest in
riellitter
av gjør
et kapit
«Musikl

102780

Statspolitiet i Trondheim søkte å forhindre aksjonen mot jødene i 1941.

Sikkerhetspolitiet truet sjelen og hans menn med arrestasjon

Det var tjenestemenn ved Trondheim politikammer som arresterte og transporterte jødene til Oslo

For en stor del har disse etter okkupasjonen yndet å kalle seg «gode nordmenn»

Tiden kunne kanskje nå være inne, til å se litt på de tragiske begivenheter omkring deportasjonen av jøder fra Norge under unntakstilstanden og i de måneder som gikk forut. Vi skal da begynne med Trondheim, hvor det bodde mange jøder.

Allerede utpå høsten 1941 fikk man det første vink om at et tyske sikkerhetspoliti hadde innsatt særlig oppmerksomhet rettet mot jødene i byen. Det kom emlig underretning om at et av større jødefirmaer i sentrum var blitt beslaglagt og stillet under forvaltning av tyskerne. Det orsake statspoliti hadde intet å gjøre med disse beslagleggelser, men fikk underhåndshenvendelser fra noen jurister, som var opptatt av jødernes interesser. Etter en forklaring med disse prøvde statspolitiet vedkommende å få dem til å oppheve beslaget, men det lyktes ikke, og man fikk det inntrykk, at beslagleggingen var bare et nærmest tomt SD ville ha herredømmet over de ettertraktede varer som fantes i disse forretninger.

Unntakstilstanden i Trondheim
Det var så fylt av sørgelige begivenheter, at folk flest dengang ikke ierket, at SD lot arrestere samt de byens mannlige jøder over de år. Arrestasjonene ble foretatt av tjenestemenn fra Trondheim politikammer, som samarbeidet med hirden og som var i hektisk

virksomhet så lenge som unntakstilstanden varte. De arresterte ble ført til Falstad. Det norske statspoliti var helt passivt under unntakstilstanden.

En måned senere
kom det beskjed fra SD om at samtlige jøder, også kvinner og barn, den påfølgende dag skulle sendes til Oslo. Aksjonen skulle gjennomføres av norsk politi.

Statspolitiet vedkommende søkte å vinne tid ved å fremholde at de ferreste jøder bodde i sine gamle leiligheter og at det ville ta tid å samle dem. SD svarte, at dette var man for lengst på det rene med og hadde latt Trondheim politikammer utarbeide nøyaktig kartotek over byens samtlige jøder med ajourført adresse. Kartoteket, sa SD's representant, (Forts. side 2)

Erstatningsdirektoratets virksomhet i søkelyset

Det verserer rykter som ikke er bra for direktoratets funksjonærer

Stortingsmann Bunkholdt ble sjikanert da han tok spørsmålet opp i Stortinget

I Stortingets møte 19. april rettet stortingsmann Bunkholdt (b) en rekke spørsmål til jusministeren og administrasjonskomiteen vedrørende Erstatningsdirektoratets virksomhet.
Spørsmålene kom i vrangstrupen både på jusminister Gundersen og komiteetormannen Støvig (u) og saken ble derfor utsatt.
Under Stortingets møte den 25. mai hadde Støvig fått såpass tid på seg at han kunne avgi et svar, som nærmest utartet til sjikane mot Bunk-

holdt. Bunkholdt lot seg imidlertid ikke avspise med utenomsnakke, men kom med nye spørsmål. Han kom også inn på de verserende rykter om Erstatningsdirektoratets funksjonærer. Imidlertid avsto han etter fleres anmodning å legge fram ryktene. De opplysninger han sitter inne med vil han derfor gi direkte til jusminister Gundersen.
I sitt videre innlegg uttalte Bunkholdt at han trodde det var mulig med en raskere avvikling. Han syntes imidlertid ikke denne (Forts. side 2)

Jeg vil derfor foreslå at okkupasjonstidens biskoper kalles sammen til et rådslagningsmøte. Resultatet herav blir å forelegge for de suspenderte prester og de uamede fra det hele land.

Det endelige resultat blir da avgjørende for de forhandlinger om så vil bli ført med kirken og kirkedepartementet, storting og regjering.

Jeg vil håpe og be Gud om at ikke den ukristelige isfront skal få fryse også dette fredsforsøk til døde. Da tror jeg å kunne forutsi at en almindelig Exodus vil komme. Men før vi har forsøkt alle muligheter, ber jeg alle rammede ikke å melde seg ut. — Såvidt jeg vet, har alle landets kirkesamfunn og organisasjoner vis det samme sinnelag om enn på forskjellig vis, som statskir-

Til våre utenlands- abonnenter!

Vi ber med dette de av våre utenlandsabonnenter som er skyldig bladvenger om å ordne abonnementet sitt snarest.

«8. mai»s eksp.

ikspolitikk —

fra side 1.

en pleiet sine særinteresser, høyre sin kapitalisme, bondepartiet sin jordbrukspolitikk, venstre sin thagaardisme og sin målsak og kristelig folkeparti sine religiøse problemer. Skal det fortsette på denne måten, vil den anti-planøkonomiske front etterhvert bli splittet opp i flere og flere undergrupper. Man vil få ett parti for riksmål, ett parti for skipsfart, ett parti for industri, ett parti for vitenskap.

Men slik kan det ikke fortsette, ellers minst hvis Norge skal bli med i det nye Vest-Europa. Da vil alle disse problemene med ett slag komme i et nytt lys. Man kan beklage at idyllen forsvinner, men den vil gjøre det allikevel. I et ves-europeisk samarbeidsparlament. Det blir tale om en samlet vest-europeisk kraftanstrengelse for å heve levestandarden i hele Vest-Europa. Vi vil alle sitte i samme båt, både kullgruvearbeideren i Wales, stålverksarbeideren i Nord-Frankrike og fiskeren i Lofoten.

Vi vil måtte venne oss til den formastelige tanke at vi får et helt nytt økonomisk fedreland, som heter Vest-Europa. Det betyr ikke at vi kommer til å glemme hjembygden Norge. I den amerikanske kongress sitter senatorer og representanter for enkeltstatene, og de forsvarer sine hjem-

hets mot oss fra begynnelsen av. Jeg vil derfor advare mot en uoverveilet og planløs utmelding. Vi må stå samlet og såvidt mulig handle samlet i denne vår aller største og viktigste sak, fordi den også gjelder våre barn.

Altså: Ingen Exodus, ingen utmelding før vi har prøvet alle midler som kan føre til legedom for den truende «Josefs skade».

Erstatnings- direktoratet

Fort. fra 1. side.

burde overlates den institusjon som selv skal avvikles, men et likvidasjonsstyre, gjerne under Finansdepartementet. For øvrig hadde han fått en del opplysninger om forholdene i Erstatningsdirektoratet. Rykter som han ikke trodde fullt og fast på, men som dog burde undersøkes. I den forbindelse spurte han om funksjonærer som ble medlemmer i bostyrer hadde noen godtgjørelse for det.

Etter Bunkholdts innlegg uttalte justisministeren, at han ville gi en melding til Stortinget når han hadde fått undersøkt de forhold Bunkholdt ville legge fram.

Det spørsmål som stortingsmann Bunkholdt her har reist, har krav på oppmerksomhet i store kretser og ikke minst innen dem som alt har fått føling med Erstatningsdirektoratet og dets metoder.

Selv om vi føler oss overbevist om at herr Bunkholdt allerede har det materiale som han trenger for sin bebudede henvendelse til Justisdepartementet, vil vi sette pris på at lesere med kjennskap til forhold som antas å gi grunn til kritikk overfor direktoratet og dets bostyrere, gir oss en kort, skriftlig fremstilling av saken.

Det er formentlig nødvendig å peke på at vi bare er interessert i opplysninger som er 100 prosent faktisk underbygget. Rykter eller »hørensagen» har ingen interesse.

Statspolitiet

Fort. fra side 1.

sentant, var å få ved politiets fremmedkontor, som stod under ledelse av daværende politimajor Frøseth.

Man ble så enig om at politikamret skulle ta seg av transportmidlene,

mens Statspolitiet skulle ha jødenes forpleining som hovedoppgave. Røde Kors ble varslet av

gamle arbeidssmann, som han hadde opptrådt «unasjonalt» under okkupasjonen. Han var ikke medlem av NS og næste heller ikke sympati i den retning. Han var først og fremst politimann og i tillegg hertil en stor patriot. Han var for fin og jovial til å ville terrorisere kolleger, som valgte å gå inn i NS, noe som ikke var tilfelle med enkelte av hans nærmeste underordnede. Stokke var heller ikke av dem, som foretrakk å provosere en «politisk avskjed». Han tenkte og vurderte nøkternt og fant ut at han gjorde sitt fedreland større tjeneste ved å bli i sin stilling så lenge det på noen mulig måte gikk an. For hver en av de gamle, som måtte gå fra sin stilling, måtte jo korpsen ta inn en ny, og med all respekt for disse nye, var ikke alle mors beste barn. Det fantes slike som aldri burde ha innehatt en stilling i politiet.

Det var kolleger av Stokke, som foranlediget en avskjed og som senere valgte å gå direkte inn i tjeneste hos tyskerne, bl. a. ved å overta vakthold ved tyske tankanlegg i distriktet. Om vedkommende også var bevapnet under dette vaktholdet, er ennå ikke bragt på det rene, men undersøkelser pågår for å bringe klarhet i dette. Det var andre, som fant det bedre å starte byggefirma og reise brakker for tyskerne her og der. Brakka på Harmonitomten er et fint minnesmerke i så måte. I allefall var det mer lønnsomt enn å forbli i politiet. Eller som en av dem sa: «Å! kain allier foilitakk hain Lindheim for at'n ga mæ avskjed, for no tjene æ meir på ein måna einn på helle året....» Men i dag er disse karene patrioter, og fra 9. mai 1945 og utover herjet de og arresterte sine gamle kolleger, så en kan vemmes ved å tenke på det.

Stokke tok sin død av den behandlingen han fikk. Fortvilelsen og gremmelsen ble for stor og tilslutt greide han det ikke mere. For ham ble det ikke noen Kongens fortjenstmedalje eller noen rosende omtale for langt og samvittighetsfullt virke i politiet, — men andre fikk det!

To andre av de eldste politimenn, som i likhet med Stokke måtte gå fra sine stillinger i disse maldagene, greide heller ikke ulykken. Etter tildels lang fengsling og ennå lengere venting på «oppgjøret» er de nå begge døde. Den ene av dem, 60 år gammel, forsøkte seg tilslutt som gruvearbeider på Svalbard en vinter, men dette ble for hårdt for ham og han kom hjem for å dø. —

En britisk røst

NA MA DET VÆRE SLUTT
PÅ FORFØLGELSENE

Lord Hankey, som var medlem av det britiske krigskabinett i 1941, har utgitt en bok «Politics Trials and Errors», som har vakt stor oppsikt, men

Mange av våre selv stiftet be dette uhyre s andres midler på eter og eter og b Til skam for har dette direkt over alle tyske i landet og pluk som mulig. Direktoratet med et mer en gjengir svaret s gjort i «Stava» d. Å.:

FRA DIREKTO FOR FIENDTL

O.r.sakfører Erl innlegg i «Stava» 1950 polemiserer som lov av 22. m. elendom har gi av tysk elen fører Uelands punkter gir et i situasjonen, nev hovedpunkter fo der for ersta Tyskland.

Tyskerne på Norge og de enorme materiel vedkommende 21 milliarder ki lom de allierte at Tyskland e skade.

Etter erfa verdenskrig on evne og vilje t ble de allierte gang selv å tr

Etterk

I et par ren» har je behandling fiendtlig ei statsborger ran.

Jeg henv tighetserkl å gjøre slik gjort.

Direktor noen mi vendinger get mitt, fordring il nevnte ka derfor ut på dette i

Den fo folkeretts synt, er i tet er al ningsmyn har unde det samr riktignok og NS-fi